

การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วย ราชบัณฑิตยสถาน

โดยพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๔

ประยูร กาญจนดุล

ราชบัณฑิต สำนักวรรณศาสตร์และการเมือง

ราชบัณฑิตยสถาน

เนื่องจากพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๔๘๕ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานถึง ๖๐ ปี ประกอบด้วยงานในหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถานได้ขยายตัวออกไปมากทั้งในด้านการค้นคว้า วิจัย และการให้บริการทางวิชาการแก่รัฐบาล หน่วยงานของรัฐและประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานปรับปรุงและตรวจชำระพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้สมบูรณ์และทันสมัย เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการเขียน การอ่านและการพูดภาษาไทยให้ถูกต้องเป็นระเบียบเดียวกัน งานจัดทำสารานุกรม, อักษรานุกรม, อนุกรมวิธานทางวิชาการสาขาต่าง ๆ, งานจัดทำพจนานุกรม และบัญญัติศัพท์วิชาการสาขาที่สำคัญ ๆ, งานบัญญัติศัพท์วิชาการภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษ เพื่อให้ประชาชนใช้ในการศึกษา ค้นคว้าหนังสือตำราภาษาต่างประเทศ และส่งเสริมให้มีการใช้ศัพท์วิชาการภาษาไทยแทนศัพท์ภาษาต่างประเทศให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน, รวมทั้งการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางวิชาการในการอนุรักษ์ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์แห่งภาษาไทย.

คำสำคัญ : กฎหมายราชบัณฑิตยสถาน

เพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทภาระหน้าที่และสภาพการณ์ปัจจุบันของราชบัณฑิตยสถาน จึงได้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยราชบัณฑิตยสถาน โดยพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่

๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันถัดจากวันประกาศพระราชบัญญัตินี้ในราชกิจจานุเบกษา.

หลักการอันเป็นสาระสำคัญของพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๔ มีดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรของราชบัณฑิตยสถานขึ้นใหม่ให้เป็นศูนย์กลางทางวิชาการแห่งชาติ

๑. การให้ราชบัณฑิตยสถานเป็นส่วนราชการอิสระไม่อยู่ในสังกัดกระทรวง ทบวง กรมใด และอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรีโดยตรง.

๒. การจัดให้มีสภาราชบัณฑิต.

๓. การจัดแบ่งสำนักของราชบัณฑิตยสถาน.

๔. การจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมกิจการราชบัณฑิตยสถาน.

๕. การจัดตั้งคณะกรรมการทางวิชาการของราชบัณฑิตยสถาน.

๖. การแยกเจ้าหน้าที่ฝ่ายราชบัณฑิตที่มีการเลือกออกจากเจ้าหน้าที่ที่เป็นข้าราชการประจำ.

ข้อ ๒. การปรับปรุงและขยายอำนาจหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถาน โดย

๑. การขยายอำนาจหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถาน.

๒. การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำพจนานุกรม สารานุกรม อักษรานุกรม อนุกรมวิธาน การบัญญัติศัพท์วิชาการสาขาต่างๆ.

๓. การกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย การอนุรักษ์และส่งเสริมภาษาไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติ.

ข้อ ๑. การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรของราชบัณฑิตยสถานให้เป็นศูนย์กลางวิชาการแห่งชาติ

๑. การให้ราชบัณฑิตยสถานเป็นส่วนราชการอิสระไม่อยู่ในสังกัดกระทรวง ทบวง กรมใด และอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรีโดยตรง.

แต่เดิมมาตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๔๘๕ ราชบัณฑิตยสถานมีฐานะเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมที่ไม่อยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง ทบวง กรมใด และขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี. แต่ในสมัยต่อมาพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๔ ได้บัญญัติให้ราชบัณฑิตยสถานอยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ได้มีการยกเลิกหรือแก้ไขพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๔๘๕ มาตรา ๕ ที่บัญญัติให้ราชบัณฑิตยสถานเป็นทบวงการเมืองที่อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี, จึงได้มีการแก้ไขโดยพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๒๓) พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งประกาศใช้บังคับพร้อมกับพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๓๔ และบัญญัติไว้ในมาตรา ๓ ให้ราชบัณฑิตยสถานมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายคือ กฎหมายว่าด้วยราชบัณฑิตยสถาน และให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี. ราชบัณฑิตยสถานจึงพ้นจากการอยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และคงอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรีตามเดิม. ทั้งนี้ก็เพื่อให้ราชบัณฑิตยสถานเป็นส่วนราชการที่เป็นอิสระไม่อยู่ใน

สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรมใด ให้สมกับเป็นศูนย์กลางวิชาการแห่งชาติที่ให้ความเห็น คำนแนะนำแก่ทางราชการ หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา หน่วยงานของเอกชนและประชาชนทั่วไป, รวมทั้งการทำหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย การอนุรักษ์และส่งเสริมภาษาไทย, ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติ.

๒. การจัดให้มีสภาราชบัณฑิต

การปรับปรุงโครงสร้างของราชบัณฑิตยสถานอีกเรื่องหนึ่ง ได้แก่ การจัดตั้งสภาราชบัณฑิตขึ้นเพื่อให้เป็นองค์กรที่ประชุมใหญ่ของราชบัณฑิตแทนการประชุมราชบัณฑิตทุกสำนักร่วมกัน ตามพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๘๕ มาตรา ๒๓ ซึ่งไม่มีฐานะเป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นไว้เป็นประจำ.

สภาราชบัณฑิต ประกอบด้วย กรรมการดังต่อไปนี้

- (๑) นายกราชบัณฑิตยสถาน เป็นนายกสภา.
- (๒) อุปนายกราชบัณฑิตยสถาน ๒ คน เป็นกรรมการ.
- (๓) ราชบัณฑิตทุกคนเป็นกรรมการ.

เลขาธิการราชบัณฑิตยสถานเป็นเลขานุการสภา กับรองเลขาธิการราชบัณฑิตยสถานเป็นผู้ช่วยเลขาธิการสภา.

สภาราชบัณฑิต มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๙ ดังต่อไปนี้

- (๑) วางนโยบายในการดำเนินงานด้านวิชาการตามอำนาจหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถาน.
- (๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการกำหนดประเภทวิชาของสำนักต่างๆ และการแบ่งวิชาแต่ละประเภทออกเป็นสาขาวิชาต่างๆ.
- (๓) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งการรวม หรือการแยกสำนัก.
- (๔) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการออกข้อบังคับ และระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของสภาราชบัณฑิต.

(๕) เลื่อนนายกราชบัณฑิตยสถาน อุป-
นายกราชบัณฑิตยสถาน รวมทั้งมีมติให้ความเห็นชอบใน
การเสนอแต่งตั้งราชบัณฑิตและราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์.

(๖) พิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติ
ในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการของสภาราชบัณฑิตตามที่นายกร
ราชบัณฑิตยสถานเสนอ.

สภาราชบัณฑิตต้องมีการประชุมกันอย่างน้อย
ปีละ ๔ ครั้ง.

ระเบียบการประชุมของสภาราชบัณฑิตเป็น
ไปตามข้อบังคับสภาราชบัณฑิต ซึ่งข้อนี้ก็เป็นข้อแตกต่าง
กับพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถานฉบับก่อน มาตรา ๒๔
ที่ให้นำข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้
แทนราษฎรมาใช้บังคับโดยอนุโลมในการประชุมราช-
บัณฑิตทุกสำนักร่วมกัน.

๓. การจัดแบ่งสำนักและการจัดระเบียบสำนัก
ของราชบัณฑิตยสถาน.

ตามพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน
พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๘ ให้แบ่งงานทางวิชาการของ
ราชบัณฑิตยสถานออกเป็น ๓ สำนัก คือ

- (๑) สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง
- (๒) สำนักวิทยาศาสตร์
- (๓) สำนักศิลปกรรม

เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติราชบัณฑิตย-
สถาน พุทธศักราช ๒๔๘๕ มาตรา ๗ แต่ได้บัญญัติไว้ใน
มาตรา ๘ วรรคสอง ที่จะให้มีการจัดตั้งสำนักขึ้นใหม่ การ
ยุบ การรวมหรือการแยกสำนัก โดยตราเป็นพระราช-
กฤษฎีกา ไม่ต้องตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
เหมือนกับพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถานฉบับก่อน
ซึ่งทำได้ง่ายกว่าการตราเป็นพระราชบัญญัติ.

เนื่องจากการจัดแบ่งสำนักของราช-
บัณฑิตยสถานในปัจจุบันยังไม่เป็นไปตามมาตรฐาน
เดียวกันทุกสำนัก โดยได้กำหนดให้สำนักวิทยาศาสตร์มี
สมาชิกและภาคีสมาชิกสองเท่าของสำนักอื่นๆ, จึงเห็น
สมควรที่จะจัดแบ่งสำนักวิทยาศาสตร์ออกเป็น ๒ สำนัก คือ
สำนักวิทยาศาสตร์ และสำนักเทคโนโลยี เพื่อให้เป็นการ
ถูกต้องตามหลักการจำแนกสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยีของ UNESCO (United Nations Educational,
Scientific and Cultural Organization) องค์การศึกษา
วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ, และควร
จะแปลศัพท์เทคโนโลยีเป็นศัพท์ภาษาไทย ซึ่งตาม
หนังสือศัพท์บัญญัติ อังกฤษ-ไทย-ไทย-อังกฤษ ที่ราช-
บัณฑิตยสถานจัดทำขึ้นได้บัญญัติไว้ว่า ประยุกต์วิทยา (ดู
หน้า ๗๓).

คำว่า เทคโนโลยี (technology) หมายถึง
ความถึง การนำเอาหลักวิทยาการมาประยุกต์ใช้ในการ
ประกอบกิจการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจการอุตสาหกรรม.

ฉะนั้น จึงควรแปลความเทคโนโลยีว่า
วิทยาการประยุกต์ และเรียกชื่อสำนักว่า สำนักวิทยาการ
ประยุกต์.

ส่วนการที่จะจัดประเภทและสาขาวิชาไว้ใน
สำนักใดนั้น ควรจะจัดวิชาที่มีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์
โดยตรงไว้ในสำนักวิทยาศาสตร์ และจัดวิชาที่มีลักษณะ
เป็นเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ประยุกต์ไว้ในสำนัก
เทคโนโลยี หรือสำนักวิทยาการประยุกต์.

อนึ่ง การแบ่งสาขาวิชาในแต่ละประเภทนั้น
ไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้ให้ครบถ้วนทุกสาขาวิชา, ควรจะ
กำหนดแต่เพียงสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอนใน
มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา และสาขาวิชาที่ราช-
บัณฑิตยสถานเห็นสมควรบำรุงส่งเสริมขึ้นไว้ ก็จะเป็นการ
เพียงพอที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการรับสมัครบุคคลเข้าเป็น
ภาคีสมาชิก ซึ่งกฎหมายกำหนดว่าต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่
มีความรู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง โดยได้รับ
ปริญญาหรือประกาศนียบัตรไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ
บังคับของราชบัณฑิตยสถาน.

๔. การจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมกิจการ
ราชบัณฑิตยสถาน.

นอกจากการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรตั้ง
กล่าวแล้ว พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถานฉบับใหม่ยัง
ได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการส่งเสริมกิจการราชบัณฑิตย-
สถานขึ้นด้วย.

ตามมาตรา ๓๕ คณะกรรมการส่งเสริม

กิจการราชบัณฑิตยสถาน ประกอบด้วย

(๑) อุปนายกราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งนายก
ราชบัณฑิตยสถานมอบหมายเป็นประธานกรรมการ และ
อุปนายกราชบัณฑิตยสถานอีกคนหนึ่งเป็นรองประธาน
กรรมการ.

(๒) ประธานสำนักและเลขานุการสำนัก
ทุกสำนัก เป็นกรรมการ.

(๓) ราชบัณฑิตซึ่งมิได้เป็นประธานสำนัก
หรือเลขานุการสำนัก ซึ่งแต่ละสำนักแต่งตั้งสำนักละ ๑ คน
เป็นกรรมการ.

(๔) เลขาธิการราชบัณฑิตยสถานเป็น
กรรมการและเลขานุการ และรองเลขาธิการราชบัณฑิตย-
สถานเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ.

การแต่งตั้งและวาระการดำรงตำแหน่งของ
กรรมการตาม (๓) การดำเนินงานและการประชุมของ
คณะกรรมการเป็นไปตามระเบียบของราชบัณฑิตยสถาน.

คณะกรรมการส่งเสริมกิจการราช-
บัณฑิตยสถานมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและเสนอข้อแนะนำ
แก่ราชบัณฑิตยสถาน ประสานงานและสนับสนุนการ
ดำเนินกิจการของราชบัณฑิตยสถาน โดยเสนอต่อนายก
ราชบัณฑิตยสถาน.

๕. การจัดตั้งคณะกรรมการทางวิชาการของ
ราชบัณฑิตยสถาน.

มาตรา ๓๔ บัญญัติให้คณะกรรมการทาง
วิชาการของราชบัณฑิตยสถานประจำสาขาวิชาต่างๆ
คณะหนึ่งหรือหลายคณะ ซึ่งแต่งตั้งโดยนายกราช-
บัณฑิตยสถานเพื่อดำเนินกิจการตามอำนาจหน้าที่ของ
ราชบัณฑิตยสถานที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗(๕) และ (๖)
โดยไม่ต้องเสนอให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเหมือนกับที่พระ
ราชบัญญัติบัญญัติไว้ในเดิม ซึ่งทำให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น.

นอกจากคณะกรรมการทางวิชาการตามที่
กล่าวข้างต้นแล้ว นายกราชบัณฑิตยสถานมีอำนาจแต่งตั้ง
คณะกรรมการอื่นเพื่อทำการใดๆ อันอยู่ในอำนาจ
หน้าที่ของสภาราชบัณฑิตด้วย.

กรรมการทางวิชาการและกรรมการอื่นได้
รับค่าตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด.

การจัดตั้งคณะกรรมการทางวิชาการของ
ราชบัณฑิตยสถาน ควรจะตั้งบุคคลที่มีความรู้ และมีความ
สนใจและสามารถมาประชุมได้อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อ
ให้งานของคณะกรรมการต่างๆ ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว
และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น.

๖. การแยกเจ้าหน้าที่ฝ่ายราชบัณฑิตที่มีกร
เลือกออกจากเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการประจำ.

เนื่องจากตาม พระราชบัญญัติราช-
บัณฑิตยสถานฉบับก่อน นายกราชบัณฑิตยสถานเป็นผู้
ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการรวมทั้งลูกจ้างในสังกัด
ราชบัณฑิตยสถาน และเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ
งานของราชบัณฑิตยสถานทั้งด้านวิชาการและด้านการ
ปฏิบัติงานในตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดี, ทำให้ต้องมีภาระ
หน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำของราชบัณฑิตยสถานด้วย
จึงได้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยราชบัณฑิตยสถาน
กำหนดระบบบริหารงานด้านวิชาการและด้านบริหารขึ้นใหม่
โดยให้นายกราชบัณฑิตยสถาน, อุปนายกราชบัณฑิตย-
สถาน และเลขาธิการราชบัณฑิตยสถานซึ่งมาจากกร
เลือกของราชบัณฑิตปฏิบัติงานแต่เฉพาะในด้านวิชาการ.
พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถานฉบับใหม่จึงได้บัญญัติ
ให้มีการแยกเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการและเจ้าหน้าที่ฝ่าย
ธุรการออกจากกัน โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๖ ให้มี
เลขาธิการราชบัณฑิตยสถานคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา
ข้าราชการรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการที่เป็นงานประจำ
ของราชบัณฑิตยสถานแทนเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน
ซึ่งตามกฎหมายเดิมให้มีการเลือกจากบรรดาราชบัณฑิต,
โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการราชบัณฑิตยสถานเดิม
พ้นจากตำแหน่งเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน โดยแต่งตั้ง
ให้เป็นอุปนายกราชบัณฑิตยสถานเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่งรวม
เป็นสองคน และได้บัญญัติให้เลขาธิการราชบัณฑิตย-
สถานและรองเลขาธิการราชบัณฑิตยสถานต้องเป็น
ข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยแต่งตั้งเลขาธิการ
ราชบัณฑิตยสถานจากข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งม
ีความรู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งที่อยู่ในหน้าที่
ของราชบัณฑิตยสถาน และการบริหารราชการแผ่นดิน
โดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ

พลเรือน, โดยให้เลขาธิการราชบัณฑิตยสถานปฏิบัติราชการประจำ และให้เลขาธิการราชบัณฑิตยสถานเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการตามที่สภาราชบัณฑิตยสถานมอบหมาย.

อนึ่ง เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๔ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๔ ขึ้นใช้บังคับพร้อมทั้งพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๔ แก้ไของค์ประกอบของ อ.ก.พ. ซึ่งทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง และกำหนดให้ อ.ก.พ. กระทรวงประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีในฐานะรัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน เลขาธิการราชบัณฑิตยสถานเป็นรองประธานกรรมการและผู้แทน ก.พ. ซึ่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนในสำนักงาน ก.พ. หนึ่งคน และอนุกรรมการซึ่งประธาน อ.ก.พ. แต่งตั้ง.

๑. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารและการจัดการ ด้านกฎหมาย ซึ่งมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในความสามารถมาแล้วและเป็นผู้ที่ได้รับการสรรหาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ. จำนวนสามคน, ทั้งนี้จะต้องเป็นหรือเคยเป็นข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ ๙ หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า.

๒. ข้าราชการพลเรือนผู้ดำรงตำแหน่งใหม่ต่ำกว่าระดับ ๙ ในราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งได้รับเลือกจากข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ. จำนวนห้าคน.

อ.ก.พ. มีเลขานุการหนึ่งคนซึ่ง อ.ก.พ. ตั้ง.

อนุกรรมการซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งและได้รับเลือกตาม (๒) ถ้าออกจากราชการพลเรือนได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีชื่อตำแหน่งตาม (๒) หรือโอนไปรับราชการนอกราชบัณฑิตยสถาน ต้องพ้นจากตำแหน่งอนุกรรมการ.

[ดู พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๔]

นอกจากนี้ยังได้รับการปรับปรุงเกี่ยวกับการตั้ง

นายกราชบัณฑิตยสถานและอุปนายกราชบัณฑิตยสถานใหม่โดยมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่บัญญัติให้สภาราชบัณฑิตยสถานเลือกนายกราชบัณฑิตยสถาน และอุปนายกราชบัณฑิตยสถานทั้งสองคนจากราชบัณฑิต แล้วเสนอชื่อไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อนำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ประกาศแต่งตั้ง, ซึ่งตามพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถานฉบับเดิม มีได้บัญญัติไว้ในเรื่องนี้.

อนึ่ง ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งนายกราชบัณฑิตยสถานกับประธานสำนักและเลขานุการสำนัก มีให้ดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันซึ่งแต่เดิมมิได้ห้ามไว้ (ดู มาตรา ๒๖ และมาตรา ๓๒).

ข้อ ๒. การปรับปรุงและขยายอำนาจหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถาน

๑. การขยายอำนาจหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถาน

พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้ขยายอำนาจหน้าที่ซึ่งแต่เดิมได้กำหนดไว้ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๔๘๕ รวม ๓ ข้อ เป็น ๗ ข้อ, โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ในมาตรา ๗ ดังนี้

(๑) ค้นคว้า วิจัย และบำรุงสรรพวิชา แล้วนำผลงานที่ได้สร้างสรรค้ออกเผยแพรให้เป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศและประชาชน.

(๒) ติดต่อ แลกเปลี่ยนความรู้และประสานงานทางวิชาการกับองค์กรปราชญ์และสถาบันทางวิชาการอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ.

(๓) ให้ความเห็น คำแนะนำ และคำปรึกษาทางวิชาการแก่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี.

(๔) ให้บริการทางวิชาการแก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรมหาชน หน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบันการศึกษา หน่วยงานของเอกชนและประชาชน (เพิ่มขึ้นใหม่).

(๕) ดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำพจนานุกรม สารานุกรม อักษรานุกรม อนุกรมวิธาน การ

บัญญัติศัพท์วิชาการต่างๆ รวมทั้งการจัดทำพจนานุกรม ศัพท์วิชาการภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย และงาน วิชาการอื่นๆ (เพิ่มขึ้นใหม่).

(๖) กำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับการ ใช้ภาษาไทย การอนุรักษ์ภาษาไทยมิให้แปรเปลี่ยนไป ในทางที่เสื่อม และการส่งเสริมภาษาไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ ของชาติให้ปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้น (เพิ่มขึ้นใหม่).

(๗) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถาน (เพิ่มขึ้นใหม่).

ทั้งนี้ ได้มีการปรับปรุงและขยายอำนาจ หน้าที่ของราชบัณฑิตยสถานจากที่มีอยู่แต่เดิม ๓ ข้อ ออก เป็น ๗ ข้อ โดยได้กำหนดงานทางวิชาการที่ราชบัณฑิตย-สถานจัดทำอยู่แล้วให้เป็นอำนาจหน้าที่บังคับมากขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น.

๒. การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำพจนานุกรม สารานุกรม อักษรานุกรม อนุกรมวิธาน การ บัญญัติศัพท์วิชาการสาขาต่างๆ รวมทั้งศัพท์วิชาการ ภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย.

การดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น พระราช-บัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้ให้ความสำคัญไว้เป็นพิเศษ โดยกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ ราชบัณฑิตยสถานเพิ่มขึ้นอีกข้อหนึ่ง เพราะงานเกี่ยวกับ การจัดทำพจนานุกรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพจนานุกรม ภาษาไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เป็นงานที่สำคัญและ สร้างชื่อเสียงให้ราชบัณฑิตยสถานเป็นอันมาก เพราะเป็น งานขึ้นเอกของราชบัณฑิตยสถานที่ได้รับการรับรองจาก ทางราชการโดยมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีให้ทาง ราชการและทางการศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียน ให้ใช้ สะกดตามระเบียบและพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

และประชาชนโดยทั่วไปก็ได้ถือตามระเบียบอย่างเดียวกัน งานเกี่ยวกับการจัดทำพจนานุกรมและการบัญญัติศัพท์ ทางวิชาการสาขาต่างๆ ที่สำคัญ รวมทั้งศัพท์บัญญัติวิชา การภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยนั้นนับว่าเป็น ประโยชน์อย่างยิ่งแก่ประเทศชาติ จึงสมควรปรับปรุงงาน ด้านนี้ให้ก้าวหน้า โดยถือว่าเป็นงานหลักของราช-บัณฑิตยสถาน.

ข้อ ๓. การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย การอนุรักษ์และส่งเสริมภาษาไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ ของชาติ.

เนื่องจากในสมัยปัจจุบันมีการใช้ภาษาไทยใน การเขียน การอ่าน และพูดที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดภาษา วิบัติอยู่เสมอๆ แม้วราชบัณฑิตยสถานก็ได้พยายาม ทักท้วงและแก้ไขอยู่ตลอดเวลา แต่ก็ยังไม่ได้ผลเท่าใดนัก, เพราะมิได้เป็นงานหลักเหมือนกับการจัดทำพจนานุกรม และการบัญญัติศัพท์วิชาการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น. พระ ราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถานฉบับใหม่จึงได้บัญญัติให้ เป็นหน้าที่หลักที่สำคัญอีกข้อหนึ่ง เพื่อให้ราชบัณฑิตย-สถานดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยให้ถือว่าเป็นงานที่ สำคัญอีกอย่างหนึ่งเพราะภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ที่ควรอนุรักษ์ไว้มิให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อม และ ควรจะจัดให้มีคณะกรรมการและส่วนงานไว้เป็นประจำ เพื่อเผยแพร่หลักการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง และคอย ทักท้วงมิให้มีการใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้องทางสื่อสาร มวลชนทุกแขนง, ตลอดจนจัดพิมพ์เอกสารและคำแนะนำ ของราชบัณฑิตยสถานนำเผยแพร่ให้ประชาชนปฏิบัติเช่น เดียวกับการจัดทำพจนานุกรมและการบัญญัติศัพท์วิชา การภาษาไทยดังกล่าวข้างต้น.